

Doodzonde

Venterpen Neerwolde toegedekt

Aangelegde brug over het Peizerdiepje

In het veengebied tussen het Drents Plateau en de kleiafzettingen, ten zuidwesten van de stad Groningen, liggen de venterpen van Neerwolde. In de dalvlakten van Peizerdiep, Eelderdiep en Drentse A zijn meer dan 200 van deze bewoningsplekken aangetroffen. Momenteel verdwijnt in de polder Matsloot in het huidige reservaat Leekstermeer (gemeente Roden) een groot aantal venterpen. Boer Wobbes heeft bij de gemeente Roden een aanvraag ingediend op basis waarvan de nabijgelegen suikerfabriek een terrein van 40 ha vol kan storten met bietenarra; de restaarde die bij de verwerking van de bieten overblijft. Verbijsterend is het om te ontdekken dat dit gebeurt in een gebied wat in de Relatienota is aangewezen als toekomstig landschap voor natuur en hooilandbeheer. De stort zal de waterhuishouding van het toekomstige natuurgebied essentieel veranderen en bovendien zullen er veel voedingsstoffen aan dit milieu worden toegevoegd. En bovenal zullen de venterpen onder een vier meter dikke laag

bietenarra verdwijnen. De suikerfabriek ziet dit als een 'toedekken voor latere generaties'. De overige betrokkenen zijn er zeer ongelukkig mee; de terpen, het leven in de zode en de historische percelering worden platgewalst. Het is doodzonde, want in de gemeente Roden is men willens en wetens bezig dit gebied natuurhistorisch en cultuur-historisch te vernietigen.

Bewoning venterpen

De bewoning van deze terpen vond plaats tussen 1200 en 1300 na Chr. Intensieve bewoning was slechts mogelijk gedurende een korte periode vanwege de slappe bodem en wateroverlast. Bij een terphoogte van ongeveer één meter was echter een aanzienlijk deel van de winterse wateroverlast buiten de huizen te houden. De bewoners waren waarschijnlijk herders die in de voorzomer vee inschaarden. In de nazomer werd het, flink gegroeid en goed doorvoed, afgevoerd voor de

slacht. Vetweiderij dus, waarbij de steden, die in de late Middeleeuwen sterk groeiden, een goede markt vormden.

In de 14e eeuw ontstond hier de nieuwe perceelsindeling die niet teruggrijpt op het door de venterpbewoners gemaakte landschap en die tot in de jaren zeventig van de 20e eeuw in stand is gebleven. Overstromingen hebben dit Neerwolde herhaaldelijk geteisterd. Sinds het einde van de 19e eeuw, toen men de waterbeheersing beter in de hand had, kon hier gedurende een aanzienlijk deel van het jaar weer vee grazen; bewoning bleef uit. Vanaf 1971 nam het water weer bezit van een groot deel van deze kruidenrijke weidegronden, waarin de venterpen als lage bulten met ruige begroeiing getuigden van een opmerkelijke onderneming ergens tussen 1200 en 1300 na Chr.

Beter bij de buren

Voor de suikerfabriek heeft het gebied een geheel andere waarde. Zij wil haar overschot aan bietenarra met zo laag mogelijke transportkosten storten. Het is blijkbaar geen optie om de tarra gewoon met de leverancier mee terug te sturen; in de lege vrachtwagens. Ophoging van percelen met een puur agrarische bestemming in de Veenkoloniën of op de klei is blijkbaar ook geen overweging waard. Nee, liever bij de buren. In dit geval bij boer Wobbes. De suikerfabriek heeft haar werk goed gedaan: het kontrakt is grondgebonden zodat een eventuele aankoop van de betreffende gronden door Staatsbosbeheer (SBB) geen oplossing biedt. Er bestaat nu de kans dat de aankomende tien jaar bij Wobbes tarra gestort wordt, het gebied vervolgens door SBB in het kader van de Relatienota gekocht wordt, waarna de tarra weer afgegraven wordt!

SBB, maar ook de provincie en LNO zien de gebeurtenissen met lede ogen aan. En de gemeente Roden...? Voor wethouder Lycklama á Nijeholt ligt de zaak duidelijk: *'Wij gaan juist in juni een voorbereidingsbesluit nemen omdat wij vinden dat dit niet langer kan. Er is momenteel weliswaar een voorbereidingsbesluit voor dit gebied alleen het probleem is dat wanneer dit besluit afloopt, en dat is in september, dan moeten alle aangehouden aanvragen voor tarra stort, bemaling e.d. gehonoreerd worden.'* Gedurende korte

tijd is het gebied dan vogelvrij omdat het toetsingskader, het oude bestemmingsplan, de aanvragers de mogelijkheden biedt. Kortom iedereen, behalve de suikerfabriek, is ongelukkig met de ontwikkelingen. De wethouder hoopt dat binnen de termijn van het nieuwe voorbereidingsbesluit het nieuwe bestemmingsplan buitengebieden zal worden gerealiseerd. In dat geval gaat het besluit over in het bestemmingsplan en kan het gebied beschermd blijven. Enigszins zorgelijk is dat er al twintig jaar aan het bestemmingsplan buitengebied Roden-Norg gewerkt wordt. Voorlopig staan de gebeurtenissen nog haaks op het gemeentebeleid en het provinciaal beleid, is de stort in tegenspraak met het landinrichtingsplan Roden-Norg en met het concept voor het nieuwe bestemmingsplan, staat het haaks op het streekplan en past het niet in het beleid van de toekomstige eigenaar SBB. De ingewikkelde en langdurige procedures worden door de tijd ingehaald waardoor gewenste ontwikkelingen veranderen in bedreiging en aantasting van waardevolle cultuur- en natuurlandschappen. Steeds is het te laat. Binnenkort wordt op de 40 ha van Wobbes bietentarra gestort en waarschijnlijk staat daar binnen enige tijd een mooi veld Eigenheimers. Misschien kan hier over een paar jaar de braakleggingregeling ook toegepast worden.

Redactie Noorderbreedte (WF)

Rechts: Voormalig tarraveld van de suikerfabriek beplant met mais.

De rubriek Doodzonde wil kritisch kijken naar kleinschalige ingrepen in een landschap. Het dempen van sloten, het plaatsen van loods- en of bedrijfsgebouwen precies op zo'n mooie plaats, waardoor het aanzicht van een landschap zo indringend wordt gewijzigd. Wat zijn de voors en tegens van deze ingreep, wie heeft wat waarom besloten en waarom is dat eigenlijk doodzonde. Uiteraard biedt de redactie ook lezers de ruimte om zo'n klein voorval met verstrekkende gevolgen aan te kaarten.

